

så måtto att den hävdar interaktion mellan materiella tillstånd på olika nivåer, t ex mellan mentala processer och livsprocesser.

Denna beskrivning är naturligtvis mycket skissartad, men det är inte här möjligt att gå in på detaljer. Det är emellertid viktiga och fascinerande problem vi här har att göra med och jag hoppas diskussionen skall fortsätta och fördjupas. □

Recension

Anders Gullberg, *Det fängslade planeringstänkandet och sökandet efter en verklighetsutväg*, Lund 1984 (distr.: Hb SALG, Gullberg, Råggatan 1, 116 59 Stockholm).

Denna avhandling i sociologi innehåller, förutom en granskning av teorier och tankar om samhällsplanering, en filosofisk diskussion om orsakssambands natur och hur vi bäst skaffar oss kunskaper om orsaker och effekter. Syftet är främst att ge en vetenskapsteoretisk grund för utvärdering av planeringsansatser.

Gullberg går till angrepp mot den sedan Hume vitt utbredda uppfattningen att orsakssamband inte är annat än korrelationer mellan typer av händelser. Han menar att en sådan kausalitetsuppfattning inte tar verkligheten på allvar utan blir fångad i en *ontologi* som projicerats från en i vid mening empiristisk och positivistisk *metodologi*. En sådan ontologi ser verkligheten som uppbyggd av "de isolerade och iakttagbara händelser som kan beskrivas som värden på variabler".

Som ett fruktbart och lovande alternativ – en "verklighetsutväg" – ansluter sig Gullberg till "den vetenskapsteoretiska realismen" som den förespråkats främst av Roy Bhaskar. Enligt denna realism finns nödvändiga samband i naturen, orsakssamband som vi finner dem är grundade i produktiva mekanismer.

Avslutningsvis vill Gullberg peka ut några metodologiska konsekvenser. Främst skall realismen ge en grund till en friare metodologi, byggd på "kontextuerande" fallstudier, jämfört med den gängse som ser det naturvetenskapliga experimentet som ideal.

De filosofiska delarna av *Det fängslade planeringstänkandet* är mycket ofullgångna. Kritiken mot den tradition Gullberg vill ta avstånd från blir alltför ofta bara en svepande polemik. Det realistiska alternativet presenteras i en form som bäst kan kallas ett kommenterat citatcollage. Det finns många intressanta tankespar i avhandlingen. Jag hoppas Gullberg kommer igen och försöker renodla sina *egna* tankegångar.

Bengt Molander